

Regionų komiteto nuomonė. Valstybės pagalba žuvininkystei ir akvakultūrai

(2014/C 114/07)

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina valstybės pagalbos žuvininkystei ir akvakultūrai taisyklių peržiūrą ir ją vykdant neseniai Europos Komisijos surengtas viešąsias konsultacijas;
2. pabrėžia, kad atliekant šią peržiūrą svarbu atsižvelgti į, pirma, Bendros žuvininkystės politikos (BŽP) reformą, antra, derybas dėl Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (EJRŽF), kitų Europos struktūrinių ir investicinių fondų ir kitų atitinkamų ES finansavimo programų, skirtų žuvininkystės ir akvakultūros sektoriui, ir, trečia, platesnio masto valstybės pagalbos modernizavimo darbotvarkę, kurią kuruoja Konkurencijos generalinis direktoratas;
3. tvirtai remia svarbiausius BŽP reformos tikslus, t. y. pereiti prie tausios žvejybos, ir palankiai vertina Airijos pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpiu šioje srityje pasiektą politinį susitarimą;
4. pakartoja, kad valstybės pagalbą žuvininkystei ir akvakultūrai reglamentuojančių nuostatų reforma privalo būti vykdoma vadovaujantis svarbiausiu pamatiniu principu – remti BŽP reformos įgyvendinimą ir sudaryti jam palankias sąlygas; panašiai, derybose dėl EJRŽF būtina užtikrinti, kad šis fondas būtų naudojamas siekti BŽP tikslų;
5. pabrėžia, kad žuvininkystės sektoriaus tvarumas reiškia ilgalaikį žuvų išteklių gyvybingumą ir išsaugojimą ES vandenyse ir žvejų bendruomenių socialinės ir ekonominės ateities užtikrinimą visoje Europos Sąjungoje, todėl reikia užtikrinti abiejų aspektų vystymo pusiausvyrą;
6. atkreipia dėmesį į Europos Sąjungai iškylantį paradoksą, kai, viena vertus, esama didelės priklausomybės nuo žuvininkystės ir akvakultūros produktų importo (apie 60 proc. viso suvartojamo kiekio) siekiant patenkinti ES vartotojų poreikius ir lūkesčius, kita vertus, būtina iš esmės vėl taikyti ES žuvų išteklių didžiausią galimą tausios žvejybos laimikį ir jo laikytis, kad tų žuvų išteklių pakaktų ateities kartoms, todėl primena, kad akvakultūros sektorius prisideda prie tokių pat produktų tiekimo kaip ir jūrų žuvininkystės sektorius taikant tvarius ir žuvų ištekliams nekenkiančius metodus. Be to, akvakultūros sektoriuje užtikrinamas aukštas užimtumo lygis, taigi krizės laikotarpiu jis atlieka socialinio amortizatoriaus vaidmenį;
7. pabrėžia, kad svarbu veiksmingai nukreipti pagalbą taip, kad nedideli laivynai, kurie sudaro didžiąją dalį ES laivyno pagal laivų skaičių, gautų tokią BŽP ir EJRŽF dalį, kuri atitinka jų skaičių ir socialines bei ekonomines sąlygas, su sąlyga, kad jie veiklą vykdo atsižvelgdami į tausią žvejybos praktiką;
8. pabrėžia, kad norint žuvininkystės sektoriuje užtikrinti tausesnį viešųjų subsidijų panaudojimą reikia stiprios politinės valios ir veiksmų visais Europos Sąjungos valdymo lygmenimis, nes 2002 m. BŽP reformomis nepavyko pasiekti užsibrėžtų aplinkos apsaugos, socialinių ir ekonominių tikslų – tik 22 proc. žuvų išteklių sugaunama laikantis didžiausio galimo tausios žvejybos laimikio rodiklio, 35 proc. – pereikvojama ir 43 proc. viršija saugias biologines ribas (šaltinis – Europos aplinkos politikos instituto (angl. IEEP) tyrimas, skirtas Europos Parlamentui, 2011 m.);
9. atkreipia dėmesį į Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 12/2011 teiginį, kad per didelis žvejybos laivyno pajėgumas ir toliau yra viena iš pagrindinių priežasčių, dėl kurios įgyvendinant BŽP nepavyko užtikrinti tausios žvejybos veiklos;
10. pripažįsta, kad norint pasiekti šį tvarumo tikslą žuvininkystės sektoriuje būtina vykdyti struktūrinius pokyčius ir įvairinti veiklą, ir pabrėžia, kad valstybės pagalbos taisyklės ir priemonės privalo sudaryti tokiems pokyčiams palankias sąlygas, visų pirma remiant sausumoje vykdomos ūkinės veiklos (perdirbimo pramonės, tvarios akvakultūros, vietinių žuvies rinkų, naujų produktų, vietinių tiekimo grandinių ir pan.) plėtrą, didelių žvejybos įmonių, kaip varomosios jėgos, poveikį ir naujus ir tvarius žvejybos metodus Europos jūrose ir vandenyuose (visų pirma pabrėžiant smulkių priekrantės žvejybos laivynų ir tradiciniais žvejybos įrankiais vykdomos žvejybos vaidmenį, tačiau ypatingą dėmesį skiriant ir kitų laivyno segmentų, kurie Europos Sąjungoje prisideda prie žuvininkystės produktų tiekimo, ypač kai pastarieji skirti žmonėms vartoti, atrankumo, energijos vartojimo efektyvumo ir pan. rodiklių gerinimui) ir platesnio masto jūrų ir akvakultūros sektorių. Valstybės pagalbos jokia būdu negalima teikti netausiai žvejybos praktikai remti;

11. pripažįsta žuvininkystės sektoriaus vertę ir svarbą Europos Sąjungai ir pažymi, kad kai kuriose Europos vietovėse ir regionuose šiame sektoriuje yra didelė darbo vietų koncentracija, todėl žuvininkystės sektoriaus restruktūrizavimas daro tiesioginį poveikį šioms bendruomenėms;

12. supranta, kad kaimo, pakrančių ir žvejų bendruomenės jaučia itin didelį spaudimą Europoje tebevykstančios socialinės ir ekonomikos krizės sąlygomis, o tai reiškia, kad teritoriniu lygmeniu teikiama tikslinė parama yra itin svarbi siekiant užtikrinti tokių bendruomenių ilgalaikę gerovę ir gyvybingumą;

13. pažymi, kad žuvininkystės sektorius, kaip daugelis kitų sektorių, yra subsidijuojamas ir tai yra didelė problema (priklausomybės nuo viešojo finansavimo požiūriu), tačiau kartu ir galimybė, nes Europos Komisija, valstybės narės ir vietos bei regionų valdžios institucijos gali panaudoti viešąsias lėšas svarbiausioms šio sektoriaus reformoms įgyvendinti;

14. pakartoja, kad turimus išteklius reikia panaudoti kiek įmanoma veiksmingiau, ir ragina rengiant partnerystės susitarimus ir būsimas veiklos programas, skirtas Europos struktūriniais ir investiciniams fondams, didesnę pirmenybę teikti pakrančių ir žvejų bendruomenių rėmimui, atsižvelgiant į reformuotą valstybės pagalbos reguliavimo sistemą, kuri jautriai reaguoja į tokių bendruomenių ekonominius poreikius;

15. ragina lanksčiau naudoti Europos struktūrinius ir investicinius fondus siekiant užtikrinti tikslinį išteklių skyrimą kaimo, pakrančių ir žvejų bendruomenėms ir prašo Europos Komisijos atliekant valstybės pagalbos taisyklių peržiūrą aiškiai išpareigoti užtikrinti, kad šios taisyklės sudarytų sąlygas tai įgyvendinti praktiškai, o ne tam trukdytų;

16. teigia, kad, jeigu šie ištekliai būtų veiksmingai ir efektyviai naudojami, būtų galima pertvarkyti ES žuvininkystės ir akvakultūros pramonę ir kurti tausios žuvininkystės ir akvakultūros sektorių, kartu remti platesnio masto „Mėlynojo“ augimo strategijos siekius – sustiprinti jūrų ir akvakultūros sektorius ir jų sąsajas su sausumoje vykdoma ūkine veikla; taip būtų sukurta žuvininkystės produktų pridėtinė vertė, nes būtų vystomas sausumos ūkis, vietinės rinkos, novatoriški produktai ir didinamas vartotojų informuotumas (visų pirma tokiais klausimais kaip trumpoji gamybos grandinė, sezoniškumas, produktų savitumas ir t. t.);

17. ragina Europos Komisiją, valstybes nares ir kitas valdžios institucijas visoje Europoje pasinaudoti šia galimybe ir 2014–2020 m. laikotarpiu siekti tikrų pokyčių;

18. pažymi, kad *de minimis* pagalbos taisyklės ir bendrosios išimties reglamentai neatspindi tikrosios padėties, susijusios su žuvininkystės ir akvakultūros sektoriaus subsidijavimu, nes valstybės narės turi galimybę nustatyti pagalbos, apie kurią pranešama, schemas (kurioms reikia išankstinio Europos Komisijos patvirtinimo);

19. pažymi, kad žuvininkystės sektoriui yra taikomas atleidimas nuo degalų mokesčių, kuris visoje ES jam duoda tiesioginės naudos už maždaug 1,5 mlrd. EUR per metus, nes sumažėja žvejybos laivų veiklos sąnaudos; subsidijų laivų degalams taip pat galima skirti ir teikiant *de minimis* pagalbą;

20. atkreipia dėmesį į Jūrų reikalų generalinio direktorato 2009 m. užsakytą tyrimą, kuriame apskaičiuota, kad pagal *de minimis* pagalbos reglamentą bus skirta apie 718 mln. EUR suma, nors duomenų apie tikrąsias *de minimis* pagalbos sumas sunku gauti, nes ES lygmeniu nevykdoma veiksminga stebėseną; apskaičiuota, kad dar 8 mln. EUR per metus bus skiriama pagal žuvininkystės sektoriaus bendrosios išimties reglamentą;

21. pažymi, kad 2009 m. Jūrų reikalų generalinio direktorato tyrime taip pat pabrėžiama keletas rizikos faktorių, kylančių įgyvendinant *de minimis* pagalbos reglamentą, įskaitant: pirma, galimą neigiamą poveikį Europos žuvininkystės fondo (EŽF) panaudojimui valstybėse narėse, kuriose pirmenybę teikiama *de minimis* pagalbai, antra, galimą iškreipiamąjį poveikį, kurį sukelia skirtingų valstybių narių teikiamos *de minimis* pagalbos panaudojimo neatitikimai, ir, trečia, pavojų, kad *de minimis* pagalba bus panaudota tam, kad laivai nenutrauktų savo veiklos, o tai prieštarautų platesnio užmojo reformos tikslams – sumažinti žvejybos laivyno dydį ir mastą;

22. palankiai vertina tai, kad šių duomenų įtraukimas į metinę valstybių narių ataskaitą dėl valstybės pagalbos suteikė skaidrumo *de minimis* pagalbai, tai yra svarbus veiksnys užtikrinant programos skaidrumą;

23. pripažįsta, kad Europos Komisija privalo rasti pusiausvyrą, viena vertus, stengdamasi mažinti biurokratiją ir racionalizuoti stebėsenos reikalavimus, kita vertus, užtikrindama pakankamą skaidrumą ir kontrolę, ir pakartoja, kad BŽP reformos bendrieji tikslai yra pakankamas motyvas vykdyti griežtą ir skaidrią valstybės pagalbos panaudojimo stebėseną šiame sektoriuje;

24. pripažįsta, kad esama raginimų padidinti dabartines *de minimis* pagalbos viršutines ribas (30 000 EUR vienai ūkinei per trejus finansinius metus), kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų lanksčiau remti priemones teritoriniu lygmeniu, nes manoma, kad tai labai svarbu atsižvelgiant į didelę žvejybos koncentraciją tam tikruose regionuose ir bendruomenėse, ir pripažįsta, kad peržiūrint dabartinės *de minimis* pagalbos viršutines ribas reikia atsižvelgti į būtinybę paisyti konkurencijos ir bendros rinkos;

25. vis dėlto teigia, kad kyla pavojus, jog padidinus *de minimis* pagalbos viršutines ribas gali atsirasti daugiau galimybių remti netvairią žvejybos praktiką, o tai pakenktų bendrajam BŽP reformų tikslui užtikrinti tausią žvejybą Europos Sąjungoje. Konkrečiais, nacionalinio masto atvejais, kai tvarumas nepakankamas dėl priežasčių, nepriklausančių nuo gamybos ar žvejybos sektorių, šiam pavojui galima užkirsti kelią;

26. todėl ragina Europos Komisiją atliekant persvarstomų reglamentų poveikio vertinimus ir įvertinant konsultacijų metu surinktą medžiagą išsamiai ištirti galimą poveikį (platesnio masto BŽP reformų įgyvendinimo požiūriu), kurį sukeltų, pirma, tolesnis dabartinių *de minimis* pagalbos viršutinių ribų taikymas šiam sektoriui, antra, *de minimis* pagalbos viršutinių ribų padidinimas ir, trečia, *de minimis* pagalbos viršutinių ribų sumažinimas arba visiškas panaikinimas;

27. teigia, kad atliekant tokį poveikio vertinimą taip pat reikėtų ištirti, kokių vaidmenį *de minimis* pagalbos priemonės atlieka priklausydamos šiam sektoriui taikomų didesnio masto viešųjų intervencinių priemonių rinkiniui, ypač kaip jos užpildo aprūpinimo „spragas“, kurių negali užpildyti naujasis EJRŽF, Bendrasis bendrosios išimties reglamentas, taikomas žuvininkystės ir akvakultūros sektoriui, ir jam skirtos pagalbos, apie kurią pranešama, schemas;

28. pabrėžia, kad 2014–2020 m. laikotarpiu reikia veiksmingiau naudotis EJRŽF negu iki šiol buvo naudotasi Europos žuvininkystės fondu, kadangi EJRŽF yra pagrindinis finansavimo mechanizmas, per kurį pagalbą žuvininkystės ir akvakultūros sektoriams galima tikslingai skirti, kad būtų pasiekti bendrieji BŽP reformų tikslai;

29. mano, kad verta ištirti galimybę perkelti paramą, skiriamą žuvininkystės ir akvakultūros produktų perdirbimui ir platinimui, iš skirtingiems sektoriams skirtų *de minimis* pagalbos ir bendrosios išimties reglamentų ir įtraukti ją į bendruosius *de minimis* pagalbos ir bendrosios išimties reglamentus;

30. teigia, kad toks perkėlimas atitinka mąstyseną, kuria grindžiamas Europos Komisijos tikslas sukurti labiau į prekybą ir verslą orientuotą žuvininkystės ir akvakultūros sektorių ir ištirti, kokiais būdais būtų galima didinti žuvininkystės produktų vertę, vystyti tiekimo grandines, plėsti sausumoje vykdomą ūkinę veiklą ir taikyti naujus bei novatoriškus metodus;

31. pažymi, kad perkeliama parama, skirta sausumoje vykdomai žuvininkystės produktų perdirbimo veiklai ir tvarios akvakultūros sektoriui, į bendrąjį *de minimis* pagalbos reglamentą, būtų galima tokioms priemonėms taikyti šiame reglamente numatytas aukštesnes intervencinių veiksmų viršutines ribas (šiuo metu 200 000 EUR), o tai padėtų įveikti kliūtis, trukdančias investuoti į sausumoje vykdomą ūkinę veiklą, ir prisidėtų prie pageidaujamo tikslo maksimaliai padidinti galimą „pridėtinę vertę“ vietinėms žvejų bendruomenėms, gaminančioms žuvis produktus;

32. ragina Europos Komisiją tai apsvarstyti atliekant valstybės pagalbos reglamentų, taikomų žuvininkystei ir akvakultūrai, peržiūrą, visų pirma įvertinti galimus tokio požiūrio ekonominius privalumus sausumoje vykdomai ūkinei veiklai ir žvejų bendruomenėms, taip pat nustatyti, kokių mastu toks pokytis gali sukelti „nenumatytų padarinių“, pavyzdžiui, padidinti netausios žvejybos praktiką;

33. ragina Europos Komisiją persvarstyti pagalbos priemonių sąrašą, nurodytą Bendrosios išimties reglamente, siekiant užtikrinti, kad jos būtų suderinamos su Bendros žuvininkystės politikos reforma, ir kad nebūtų galimybių taikant valstybės pagalbos reglamentus (ar naudojančius EJRŽF) remti netausią žvejybos praktiką;

34. atkreipia dėmesį į Bendrosios išimties reglamento taikymo sritį, kai leidžiama remti įvairias vandens aplinkos apsaugos ir išsaugojimo priemones, ir ragina Europos Komisiją išlaikyti ir išplėsti šio reglamento taikymo sritį, kad būtų galima investuoti siekiant apsaugoti, išsaugoti ir gerinti jūrų ir jūrininkystės aplinką, įskaitant paramą jūrų ir akvakultūros srities moksliniams tyrimams, duomenų rinkimą, paramą sektoriui konkrečiais, nacionalinio masto atvejais, kai tvarumas yra nepakankamas dėl priežasčių, nepriklausančių nuo gamybos ar žvejybos sektorių, ir pan.;

35. ragina valstybes nares, vietas ir regionų valdžios institucijas ir kitus suinteresuotuosius subjektus kūrybingai vertinti galimybes, kurias atveria šie reglamentai (ir EJRŽF), siekiant užtikrinti optimalų visų priemonių, didinančių žuvininkystės ir akvakultūros sektorių, jūrų aplinkos ir pakrančių bendruomenių tvarumą, taikymą.

2013 m. lapkričio 29 d., Briuselis

*Regionų komiteto
Pirmininkas*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
